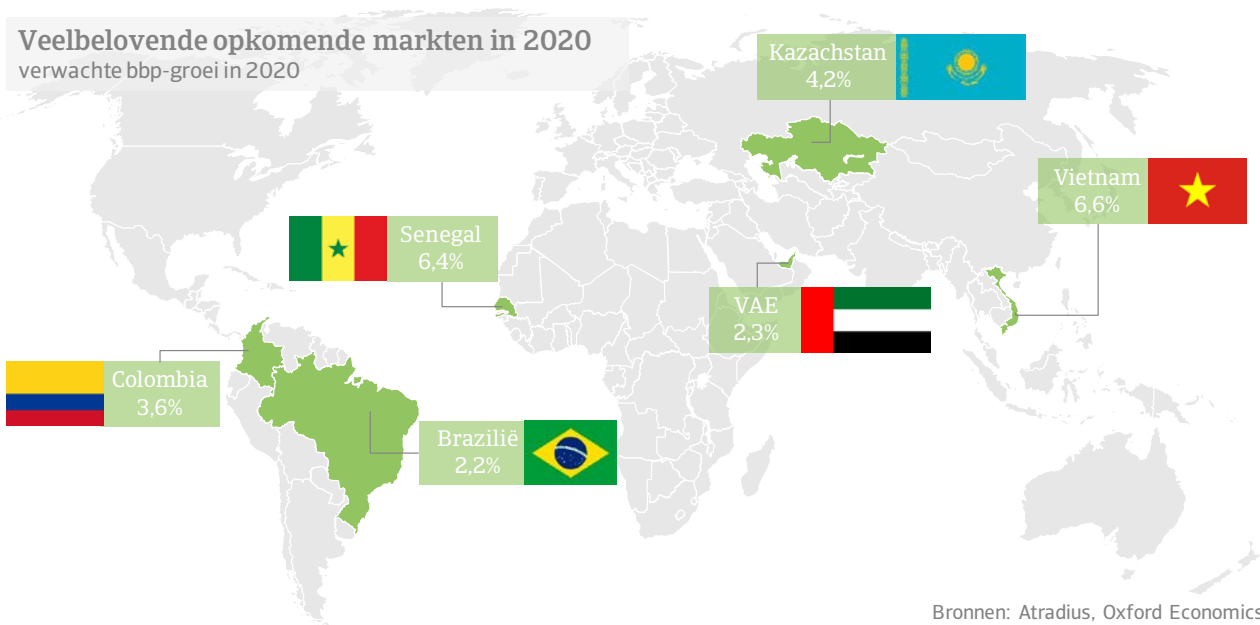


# Veelbelovende opkomende markten in 2020

Atradius Economisch Onderzoek – februari 2020

## Samenvatting

- Ondanks de geopolitieke spanningen en handelonzekerheid geven we in 2020 opnieuw een aantal opkomende markten het keurmerk veelbelovende exportbestemming mee.
- Brazilië, Colombia, Kazachstan, de Verenigde Arabische Emiraten, Senegal en Vietnam schitteren in 2020 als markten met sterke groeivoorzichten en een beperkte kwetsbaarheid voor mondiale risico's.
- De toenemende handelsdiversificatie, de sterke investeringsgroei en de dynamische binnenlandse markten bieden kansen voor investeerders en exporteurs, met name in consumentgerichte sectoren.



## Kansrijke markten te midden van handelonzekerheid

Zowel de geopolitieke onzekerheid als de vertraging van de Chinese economie hebben geleid tot een wereldwijde terugval in de maakindustrie, waardoor de groei in 2019 onder druk stond. Klimaatgerelateerde rampen en sociale onrust vormen eveneens een uitdaging. Er zijn echter aanwijzingen dat de groei dit jaar mogelijk weer wat aantrekt. De versoepeling van het monetaire beleid in de ontwikkelde wereld en opkomende markten werkt stabiliserend op de groei in 2020. Dit gaat gepaard met een - zij het langzame - opleving van de groei in de wereldhandel, als gevolg van een herstel van de binnenlandse vraag en de investeringen, en een voorzichtig herstel in de autosector en de ICT-sector. Verschillende risico's vormen echter nog steeds een bedreiging voor de mondiale economische vooruitzichten in 2020. Het gaat onder meer om een nieuwe escalatie van de handelsspanningen tussen de VS en China, het uitblijven van een handelsakkoord tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU, en toenemende sociale onrust en geopolitieke spanningen.

Hoewel er over de hele wereld zakelijke mogelijkheden zijn, richten wij ons op markten met robuuste economische vooruitzichten. Wij baseren dit op drie belangrijke criteria, waar weliswaar niet altijd volledig aan wordt voldaan, maar waar deze markten zich wel positief onderscheiden van andere markten. (1) een gestage of hogere groei van het bbp, voornamelijk gedreven door consumptie en investeringen in vaste activa, (2) voldoende buitenlandse valuta-reserves en een flexibele wisselkoers die de gevoeligheid van deze landen voor mondiale volatiliteit beperkt. (3) Stabiele politieke en institutionele omstandigheden die de groei ondersteunen.

Op basis van deze criteria en onze ervaring in een groot aantal markten wereldwijd, hebben wij Brazilië, Colombia, Kazachstan, de Verenigde Arabische Emiraten, Senegal en Vietnam geïdentificeerd als veel belovende markten in 2020.

### Voorzichtig herstel in Latijns-Amerika

Hoewel Latijns-Amerika minder hard groeit in vergelijking met andere regio's, trekt de groei in 2020 wel aan. Als grootste economie verwacht **Brazilië** in 2020 een hogere groei van het bruto binnenlands product. De goedkeuring van een belangrijke pensioenhervorming van de Bolsonaro-regering heeft het ondernemersvertrouwen een impuls gegeven. Daarnaast trekt de binnenlandse vraag aan doordat de arbeidsmarkt beter functioneert.

De **farmaceutische** sector en de **voedselsector** profiteren van het economische herstel en de toenemende koopkracht van de consument. De vraag naar innovatieve en gespecialiseerde geneesmiddelen neemt toe door verstedelijking en vergrijzing van de bevolking, wat de farmaceutische industrie ten goede komt. Een andere sector die waarschijnlijk zal profiteren van een hogere binnenlandse vraag, is de voedselsector. Met een groeiende middenklasse en toenemende koopkracht

ontstaat meer vraag naar meer hoogwaardige voedingsmiddelen. Zo zal de consumptie van zuivelproducten blijven toenemen, als gevolg van hogere besteedbare inkomens, bevolkingsgroei en de perceptie van zuivelproducten als zijnde gezond en voedzaam.

In **Colombia** zet de al robuuste economische groei in 2020 door. De ambitieuze infrastructuuragenda leidt tot hogere overheidsinvesteringen, terwijl de particuliere investeringen een stimulans krijgen door het succes van Bogota bij het verkrijgen van de OESO-kandidaatstatus in 2018, de lagere vennootschapsbelasting en lagere rentetarieven. Verder ondersteunen een solide inkomensgroei en beperkte inflatie de huishoudconsumptie.

Ondanks de uitdagende politieke situatie - gekenmerkt door enkele grootschalige protesten en nationale stakingen - zijn er goede vooruitzichten voor de **olie- en gassector** en de **infrastructurele sector** in 2020. De olie- en gassector zal profiteren van een uitbreiding van pilootprojecten die gebruik maken van 'fracking' om olie en gas te winnen. Door de toenemende offshore-activiteit zal de fossiele industrie in Colombia gaan groeien, wat kansen biedt voor maritieme diensten. De toegevoegde waarde van de energiesector zal naar verwachting in 2020 met 2,8% toenemen. Tegelijkertijd genereren de uitgebreide, lopende Colombiaanse infrastructuurprojecten een sterke vraag naar investeringen in de infrastructuur. Verwacht wordt dat de toegevoegde waarde van de bouwsector in 2020 met 3,8% zal toenemen.

### Kazachstan: aanzienlijke verbetering van het ondernemingsklimaat

In Centraal-Azië heeft **Kazachstan** gunstige vooruitzichten voor 2020, met een groei die boven het historisch gemiddelde blijft en een stabiele ontwikkeling van de tenge (munteenheid). Ondanks de machtswisseling in 2019, blijft de politieke situatie stabiel. Het ondernemingsklimaat is aanzienlijk verbeterd. In 2020 neemt Kazachstan de 25<sup>e</sup> plaats in op de ranglijst van de Wereldbank als zijnde makkelijk om zaken mee te doen, vergeleken met de 36<sup>e</sup> plaats in 2018.

De regering investeert in economische diversificatie en verbetering van de infrastructuur. De vooruitzichten voor de **farmaceutische** sector zijn veelbelovend. Verbeteringen in de regelgeving en hervormingen in de gezondheidszorg leiden tot een grotere marktstabiliteit en een bredere toegang tot gezondheidsdiensten, wat de groei in de farmaceutische sector ten goede komt. De vraag naar geneesmiddelen wordt eveneens ondersteund door de robuuste ontwikkeling van de binnenlandse vraag in 2020 en 2021.

### Dubai: Expo 2020 trekt toeristen en buitenlandse investeringen aan

## Opkomende markten in de spotlight 2020

Land	bbp-groei % 2020	10-jaar gemiddelde bbp-groei	bevolking (miljoenen)	bbp (USD miljarden)	particuliere consumptie (% j-o-j)	investerings (% j-o-j)	Politieke risico rating
Brazilië	2,2	1,3	211,2	1837,4	2,4	4,0	5 positief Gematigd
Colombia	3,6	3,5	50,2	316,1	3,4	4,3	4 stabiel Gematigd-laag
Kazachstan	4,2	4,1	18,5	171,0	5,1	5,4	4 negatief Gematigd-laag
Senegal	6,4	4,8	16,3	24,4	6,2	6,2	5 negatief Gematigd
VAE	2,3	2,8	9,8	404,9	2,9	4,2	2 negatief Laag
Vietnam	6,6	6,1	96,4	261,6	6,6	8,6	5 negatief Gematigd

Bronnen: Atradius, Oxford Economics

De **Verenigde Arabische Emiraten (VAE)** zijn een politiek stabiel land met een relatief gediversifieerde economie en een functie als regionale hub voor toerisme, financiën en logistiek. Het economische beleid blijft de komende jaren gericht op het verminderen van afhankelijkheid van de fossiele industrie. De VAE willen tegen 2021 overgaan op een kenniseconomie, waarbij de bijdrage van olie aan het bbp volgens de planning zal afnemen van 26% nu tot 20%. Het toerisme krijgt een impuls vanwege de Expo 2020 in Dubai en nieuwe visumregels. Grootschalige projecten leiden naar verwachting tot extra buitenlandse investeringen. Ondanks de diversificatie-inspanningen is de economie nog steeds afhankelijk van de olie-industrie en wordt de groei beperkt door de lage olieprijs en de productiebeperkingen die zijn afgesproken in OPEC-verband.

De **farmaceutische** sector van heeft goede vooruitzichten. Een toenemende voorkeur voor hoogwaardige geneesmiddelen, vergrijzing van de bevolking en invoering van verplichte ziektekostenverzekeringen biedt kansen voor deze sector. De reputatie van de VAE als medisch-toeristisch centrum zal ook de vraag naar meer geavanceerde geneesmiddelen en gezondheidsdiensten doen toenemen. De waarde van de farmaceutische markt in de VAE zal naar verwachting groeien tot meer dan 4,5 miljard dollar in 2021 (3,2 miljard dollar in 2016).

### Senegal: stabiel politiek klimaat in combinatie met redelijk goede democratische instellingen

De onzekerheid over het wereldhandelsbeleid heeft de economische groei in Afrika bezuiden de Sahara afgeremd, hoewel de vooruitzichten voor 2020 licht verbeteren. **Senegal** is een lichtpuntje in de regio, met een stabiel politiek klimaat, redelijk goede democratische instellingen en een hoge groei van het bbp. De economische groei wordt gesteund door investeringen in infrastructuur en een toenemende industriële en agrarische productie. De regering heeft een ontwikkelingsplan voor het land aangenomen, het zogenaamde Plan Sénégal Emergent (PSE), dat in de periode 2019-2023 zijn tweede fase ingaat. Het PSE omvat structurele hervormingen ter ondersteuning van particuliere investeringen en ter verbetering van de economische diversificatie.

De sectoren die goede investeringsmogelijkheden bieden zijn **olie en gas** en **infrastructuur**. In 2022 begint Senegal met het winnen van olie en gas van eigen bodem, wat de komende jaren veel investeringsmogelijkheden biedt. Fase twee van de PSE zal zich richten op verbetering van de productiviteit, de aanleg van spoorwegen, wegen en elektriciteit op het platteland en in dorpen. Daarnaast is de regering van Senegal voornemens om flink te investeren in energie (windmolenparken, zonnecentrale). Dit alles creëert kansen op lange termijn voor exporteurs van met name kapitaalgoederen, maar ook voor aanbieders van transport, opslag en logistieke diensten.

### Vietnam: regionale kampioen in export

Opkomende markten in Azië vertonen nog steeds het hoogste groeipercentage van alle belangrijke regio's wereldwijd, hoewel de vertraging in China gevolgen zal hebben. Wij zien **Vietnam** als een van de kansrijke markten in de regio, omdat het een van de snelst groeiende ASEAN-economieën is en een regionale kampioen in export. Voor 2020 wordt opnieuw een hoge economische groei verwacht van 7%, ondersteund door een solide export en industriële productie. Lage arbeidskosten en speciale economische zones bieden aantrekkelijke investeringskansen voor buitenlandse bedrijven. Daarnaast is Vietnam een goedkoop regionaal alternatief voor China op het gebied van exportgerichte productie. De productiebasis is sinds het begin van de handelsoorlog tussen de VS en China in een versneld tempo gegroeid.

Door de uitbreiding van de import- en exportactiviteiten heeft de **transport en logistieke** sector een gunstig groeipotentieel. De groeiende export komt zee-transport ten goede. Daarnaast zorgt de bloeiende e-commerce sector voor een groei in snelle verschepping en levering. Vanwege de robuuste economische groei en lage werkloosheid is de verwachting dat de lonen verder gaan stijgen. Vooral de hogere huishoudconsumptie biedt mogelijkheden voor bedrijven. De **detailhandel** zal waarschijnlijk sterk profiteren, met een verwachte groei van 6,5% in 2020.

De **bouwsector** profiteert van hoge groei in de bouw- en vastgoedinvesteringen. Dit geldt ook voor de toeristische vastgoedsector, die veel binnenlandse en buitenlandse investeringen aantrekt. Naar verwachting groeit de

toeristische sector met meer dan 10% in 2020. De buitenlandse investeringen in Vietnam stegen met 6,7% in 2019 en de toezeggingen voor toekomstige investeringen namen met 7,2% toe. Bijna 40 miljard dollar van deze toezeggingen zijn gericht op de vastgoedsector.

Buitenlandse investeringen in Vietnamees onroerend goed bedroegen 3,3 miljard dollar tussen januari en november 2019. Verwacht wordt dat overheidsinvesteringen in de bouw in 2020 zullen aantrekken na twee mindere jaren. De toegevoegde waarde van de bouwsector zal in 2020 naar verwachting met 6,5% toenemen. Ook de groei in de **landbouw** trekt na een vertraging in 2019 weer aan. De landbouwproductie wordt ondersteund door een hogere vraag naar pesticiden en kunstmest.

### Conclusie

Hoewel geopolitieke spanningen en handelonzekerheid de wereldwijde vooruitzichten nog steeds bedreigen, zijn er nog steeds markten die kansrijke mogelijkheden bieden. Sommige van de hierboven genoemde landen zijn misschien niet de snelst groeiende markten, maar zij ervaren wel een stabiele of aantrekkelijke groei, gekoppeld aan gunstige bedrijfsomstandigheden en groeikansen in verschillende sectoren.

Theo Smid, econoom  
[theo.smid@atradius.com](mailto:theo.smid@atradius.com)  
+31 20 553 2169

Als u deze economische update nuttig vindt, bezoek dan onze website [www.atradius.be](http://www.atradius.be), waar u nog veel meer Atradius-publicaties vindt die zich richten op de wereldeconomie, met inbegrip van landenrapporten, sectoranalyses, advies over kredietmanagement en papers over actuele zakelijke topics.

link met Atradius op Social Media



#### Disclaimer

Dit verslag wordt uitsluitend ter informatie verstrekt en is niet bedoeld als een aanbeveling of advies over bepaalde transacties, beleggingen of strategieën, op welke wijze dan ook, aan welke lezer dan ook. Lezers moeten hun eigen, al dan niet commerciële, onafhankelijke beslissingen nemen met betrekking tot de verstrekte informatie. Hoewel wij alles in het werk hebben gesteld om ervoor te zorgen dat de informatie in dit verslag uit betrouwbare bronnen is verkregen, is Atradius niet verantwoordelijk voor eventuele fouten of weglatingen of voor de resultaten die zijn verkregen door het gebruik van deze informatie. Alle informatie in dit rapport wordt verstrekt "zoals ze is", zonder garantie op volledigheid, nauwkeurigheid, tijdigheid of op de resultaten verkregen door het gebruik ervan, en zonder garantie van welke aard dan ook, expliciet of impliciet. In geen geval zal Atradius, haar gerelateerde partnerschappen of bedrijven, of de partners, agenten of werknemers daarvan, aansprakelijk zijn jegens u of iemand anders voor enige beslissing die wordt genomen of actie die wordt ondernomen op basis van de informatie in dit rapport of voor enig verlies van kansen, winstderving, productieverlies, zakelijk verlies of indirecte verliezen, speciale of soortgelijke schade, van welke aard dan ook, zelfs als zij op de hoogte zijn gebracht van de mogelijkheid van dergelijke verliezen of schade.

Copyright Atradius N.V. 2020

Atradius N.V.  
David Ricardostraat 1 – 1066 JS Amsterdam  
Postbus 8982 – 1006 JD Amsterdam  
The Netherlands  
Phone: +31 20 553 9111

[info@atradius.com](mailto:info@atradius.com)  
[www.atradius.com](http://www.atradius.com)